

פ ר ו ט ו ק ו ל מס' 403

מישיבת ועדת העבודה
יום ג', ט"ו בכסלו תשל"ז - 7.12.76
בשעה 13.30

נ כ ח ר:

חברי הוועדה: ש. ארבל - אלמוזלינו - היו"ר
ל. דיציאן
י. כהן

סוזמנים: י. ערד - ס/מנכ"ל הביטוח הלאומי
לענייני גמלאות
ס. בוטין - סגן היועץ המשפטי, הביטוח
הלאומי
(לסעיף 2) נציגי הסדרות הפקידים
{ ט. צוקר
ס. קרוב
ע. אליצור - מנהלת מחלקת החקיקה,
משרד המשפטים
י. כיפלווי - יועץ משפטי, משרד העבודה
י. אליאסוף - יועץ משפטי

סזכיר הוועדה: י. נורדיאל

דשמה: לאה צ'סנר

- סדר-היום:
1. תקנות בדבר קביעת דרגת נכות בביטוח נכות
  2. חוק פיצויי פטורים (תיקון מס' 8), תשל"ז-1976
  3. חוק פיצויי פטורים (תיקון מס' 6),
  4. חוק פיצויי פטורים (תיקון מס' 7),

הינ"ר ש. ארבל: פותחת את הישיבה, ומקדמת בברכה את נציגי הסתדרות הפקידים, אשר הוזמנו לדיון בהצעת החוק של חה"כ שחל - חוק פיצויי פיטורים (תיקון מס' 8).

1. תקנות בדבר סביעת דרגת נכות בביטוח נכות

הוספת סימן ד' לתקנות העיקריות

37 - בדיקה מחדש לפי בקשת הנכה; 38 - בדיקה מחדש לפי בקשת המוסד

י. אליאסוף: בסעיף 127 ל"ה לחוק הביטוח הלאומי נקבע, כי השר באישור ועדת העבודה של הכנסת צריך להחקין תקנות לביצוע, בהן ייקבעו פרקי הזמן והתנאים בהם המוסד לביטוח לאומי והנכה רשאים לתבוע בדיקה מחדש. תקנה זו זהה לסעיף 36 בחוק הביטוח בעבודה. עד כה לא היו תקנות כאלה, והוועדה מתבקשת לאשר תקנות במסגרת החוק.

מ. בוטינ: קבענו כאן אותו עקרון כפי שנקבע בחוק הביטוח בעבודה, כי זה הוכיח את עצמו. שם נקבע מינימום של 35% נכות תעסוקתית, אבל כאן יש מצבים: מצב אחד, שעברו 6 חודשים מאז הקביעה וללא כל קשר עם נוצרו עובדות חדשות; המצב השני, אם נוצרו עובדות חדשות גם לפני שעברו 6 חודשים. המוסד יכול להגיד, כי העובדות החדשות מחייבות אותו לקרוא את הנכה לבדיקה מחדש; או הנכה עצמו יוזם הבאת עובדות חדשות - במקרים אלה המיגבלה של 6 חודשים אינה קיימת.

לא מדובר על עובדות חדשות שלא היו קיימות, או לא היו ידועות, אלא נניח שמצב הנכות הוחמר, או שהמצב הכלכלי השתנה כך, שלדעת המוסד יש בהם כדי להשפיע על דרגת הנכות. המוסד רשאי אז לדרוש בדיקה מחדש.

הינ"ר ש. ארבל: אבל יש פה שוני, לגבי הנכה אתם דורשים שהוא יחכה עד תום 6 החודשים כדי לדרוש בדיקה מחדש; לגבי המוסד אתם אומרים שאם נוצרו עובדות חדשות אינו חייב לחכות 6 חודשים. למה שלא תהיה אותה זכות גם לנכה, במקרה שנוצרו עובדות חדשות?

ל. דיציאן: כאן קובעים כאן, כי לפני שהנכה יכול לדרוש בדיקה מחדש, צריך הרופא שלו לקבוע שאינם חלה החמרה אשר מצדיקה בדיקה מחדש. המוסד מצדו לא יפעל במקרה שדרגת הנכות עלתה אלא כעבור 6 חודשים.

הינ"ר ש. ארבל: מהנכה דורשים אסמכתא של אישור מרופא לפני שיוכל לתבוע בדיקה מחדש; המוסד לעומת זה אינו זקוק לשום אסמכתא כדי לקבוע שנוצרו עובדות חדשות ולדרוש בדיקה מחדש לפני תום 6 חודשים. לדעתו בשני המקרים צריך להיות אותו דין.

י. אליאסוף: יש צורך לקבוע פסק זמן, כדי שהנכה לא יוכל כל יום לדרוש בדיקה מחדש. אם אינו מקבל את החלטת הוועדה לגבי דרגת נכותו, אם לא תהיה קביעה של זמן, הוא יכול למחרת ההחלטה לשוב ולפנות. לכן זה צריך להיות מותנה.

ל. דיציאן: אז זה צריך להיות מותנה בשני המקרים, גם לגבי הנכה וגם לגבי המוסד.

לנו אין שום אינטרס בזה.

י. ערוב:

הינ"ר ש. ארבל:

למה אינך מגלה אותה דאגה לגבי הנכה כפי שאתה דואג למוסד.

י. ערד:

אני רוצה לנסות לשכנע אתכם על סמך דוגמאות מהמציאות, מתוך תקווה שלא תגידו שהדוגמאות האלה אינן מעניינות אתכם.

אם ניתן אפשרות לנכה לפנות מחדש ללא הגבלת זמן יהיו כאלה שיפנו כל יום, ואי-אפשר יהיה לעצור בעד זה. לא יכולים להפעיל את כל המערכת בכל מקרה כאשר לא המוסד הוא הגורם השיפוטי, אלא ועדת הערער לנכים. אנחנו כאן בעצם במידה רבה רק מתווכים.

לענין סעיף 127 כ"ז - כאשר המוסד מקבל תביעה הוא בודק אם יש בה נתוני יסוד, ואז הוא מעביר אותה לוועדה. יש כל מיני סיבות אובייקטיביות שאי-אפשר להרשות לאדם להמשיך לקבל קיצבה כאשר נתגלו עובדות חדשות אשר מוכיחות שזה לא מגיע לו. קורה שנכה בא שנוע לאחר קבלת החלטה על-ידי הוועדה, והוא שודיע שהוא חזר לעבוד ועתה הוא משתכר. כאן צריכה להיות אפשרות לבדיקה מחדש לפני תום 6 חדשים. בחוק הביטוח לנכות בעבודה קבענו ניירות כדי שאם הנכה חזר לעבודה יוכל לקבל קיצבה גם אם הוא משתכר, כדי לעזור לו לשוב ולעמוד על הרגליים. אבל במקרה שלנכה נקבעה דרגת נכות ובהתאם לזה את גובה הקיצבה על סמך הטענה שאינו משתכר, וכעבור שבעינים הוא מודיע שהוא משתכר, צריך להכריח אותו לקבל את הקיצבה עד תום 6 חדשים? ואיננו יכולים להפסיק לו את הקיצבה עד שאין החלטה חדשה של הוועדה שקובעת את דרגת הנכות התעסוקתית.

הוועדה עומדת חדלת אונים מול הרבה אנשים שהתחילו להשתכר והם מקבלים קיצבה שלא מגיעה להם, והיא לא יכולה להפעיל שום דבר לפני החלטה מחודשת של הוועדה. נניח שבקביעה הראשונה חשבו שהאיש לא יוכל לעבוד במשך חדשים רבים, והנה מתברר שכעבור חודש הוא חזר לצבא הקבע או למקום עבודתו הקודם, מדוע שלא תהיה אפשרות לבדיקה מחדש לפני תום 6 חדשים.

אם ועדת העבודה אינה מקבלת זאת נותר על ההגבלה של 6 חדשים, כי לא נוכל לקבל תביעות מנכים לשוב ולדון בבקשתם כל יום.

הינ"ר ש. ארבל:

כנגד הדוגמאות שלך ברצוני להביא דוגמה אחרת. קיבלתי מכתב מאשתו של נכה, שלאור הניכויים מהקיצבה שמגיעה לבעלה עקב העובדה שהיא משתכרת, היא מוצאת שלא כדאי לה לצאת לעבודה. נניח שאשת הנכה חדלה לעבוד, והוא זכאי לקיצבה מלאה, אז צריך לחכות 6 חדשים? זה עוול משווע.

מ. נוטין:

זה לא קשור לבדיקה מחדש בקשר לקביעת דרגת הנכות, אלא לגבי שיעור הקיצבה המגיעה, בעיני זה לא צריך לחכות, אלא זה מופעל מיד.

הינ"ר ש. ארבל:

נניח שהקיצבה נקבעה על פי דרגת הנכות ועל פי מידת ההשתכרות, ולפתע ההכנסה פחתה?

י. ערד:

אם מדובר בהכנסה מאיזה סוג שהוא שאינה קיימת יותר, הנכה לא יצטרך לחכות אפילו יום אחד ויקבל את כל הקיצבה המגיעה לו. אולי המוסד ירצה לבדוק אם זה דבר יציב. מיום שאשת הנכה הפסיקה לעבוד הוא יקבל כל הקיצבה המגיעה לו, כי לא מדובר על בדיקה מחדש לקביעת דרגת הנכות התעסוקתית, אלא מדובר על בדיקה של ההכנסות השונות.

י. ערו:

המטלה בהצעתה הקודמת הציעה שלא לכלול בחוק זה נכים שהעילה לנכותם נוצרה לפני שחוק הביטוח הלאומי נכנס לתוקפו. כאן עשינו מבחנים חמורים וקבענו, כי במקרים שבהם יש הכנסה של בן הזוג עד סכום מסויים הקיצבה היא חלקית. כאן המבחן הוא לא הכושר התעסוקתי של הנכה אלא הכנסות המשפחה. אם ההשתכרות אינה מגיעה ל-40% מהשכר הממוצע במסק מגיעה לנכה כל הקיצבה. ד"ק אם ההשתכרות היא מעל ל-40% מהשכר הממוצע במסק יש קיזוז. בתקנות שלפנינו מדובר על הנכות התעסוקתית.

הינ"ר ש. ארבל: בתשובה שלי לפנייתו של הנכה אציע לו שאשתו תפסיק לעבוד.

י. ערו: ואם האשה היא הנכה, תציע לבעל להפסיק לעבוד? אם הם יקבלו זאת אנחנו נשלם לפי החוק. צריך לזכור שהמימון כאן הוא מכספי ציבור, ולא מקופת האוצר.

הינ"ר ש. ארבל: לא חשוב לי המימון, זה הכל כספי מדינת ישראל.

מ. בוטיין: אנחנו מבחינים בין קביעת דרגת הנכות התעסוקתית ובין שיעורי הקיצבה. לגבי קביעת שיעורי הקיצבה אין צורך לחכות 6 חדשים, כי אם יש שינוי בהכנסות והנכה מוכיח זאת, הקיצבה מופלת מיד. אבל לבדיקות לקביעת דרגת הנכות מחדש אין מקום לחכות ל-6 חדשים, כי היו מקרים בהם נוכחנו שההכנסה מעבודה היתה יותר גבוהה מהקיצבה שנקבעה בהתחשב בדרגת הנכות התעסוקתית. כאן אנחנו רוצים לדעת מה המצב האמיתי של הנכה.

י. אליאסרף: בחוק לקביעת נכות בעבודה נקבע עקרון של דרגה מקבילה, שבהסכמת רופא מוסמך אפשר לעשות בדיקה לפני 6 חדשים. אם לפני תום 6 חדשים מתגלה למוסד שהנכה מקבל קיצבה שאינה מגיעה לו, למה צריך לחכות 6 חדשים לבדיקה מחדש? אולי אפשר לתת סמכות למוסד לבדיקה מחדש לפני תום 6 חדשים בלי לקשור זאת עם עובדות חדשות?

ל. דיציאן: אז זה לא יתפוס, כי הם צריכים להוכיח שנוצרו עובדות חדשות.

מ. בוטיין: זה יש בסעיף אחר. התקופה של 6 חדשים נקבעה כדי לתת סימטריות גם לנו וגם לנכה, אבל הפריבילגיה שלנו כאן היא להגן על כספי ציבור. נניח שהוועדה קבעה לפי דרגת הנכות שהאיש יכול לעבוד, אבל במשך חדשים אין לו עבודה, אז הוא מקבל קיצבה בהתאם. ואחרי שבוע הוא קיבל עבודה והוא מודיע למוסד שהוא התחיל לעבוד, למה להמשיך לשלם לו קיצבה עד תום 6 חדשים? למה לא להעמיד אותו בפני ועדה כדי לקבוע את מצב הנכות התעסוקתית האמיתי? אנחנו מוכנים לתת כסף כאשר מגיע, אבל לא מעוניינים לתת כסף כאשר לא מגיע.

אם לגבי פניות הנפיקט נבטל את התקופה של 6 חדשים, לא נדע מה צפוי לנו, כי למחרת קביעת הוועדה יוכל כל נכה לפנות מחדש.

הינ"ר ש. ארבל: צריך שההגבלה הזאת תחול על שני הצדדים. נניח שהנכה התחיל לעבוד באופן זמני, והוא שוב מחוסר עבודה. אולי אחרי הבדיקה הנוספת הנכה יפסיק לעבוד, כי מצבו השתנה.

י. ערד:

איננו יכולים לתת לנכה לפנות כל פעם שהוא רוצה. אם רוצים לקבוע את הגבלת הזמן גם לגבי המוסד, אני מציע לחייב את הנכה שרוצה לבקש בדיקה מחדש לפני תום 6 חודשים, להביא אישור מדופא שאמנם חלה החמרה המחייבת בדיקה מחדש. אנחנו מדברים כאן על נכות תעסוקתית, ויש מקרים רבים שנכים שהתחילו להשתכר מסשיכים לקבל קיצבה שאינה מגיעה להם.

הינ"ר ש. ארבל: לקביעת הקיצבה יש שני קריטריונים: 35% נכות פיזית, ו-50% מההשתכרות.

מ. בנטין:

אנחנו לא מדברים על השתכרות שמשתנה באותה דרגת נכות, אלא על דרגת נכות שמשתנה.

י. ערד:

ישנם נכים שחוזרים לעבודה ואינם מודיעים לנו על כך, כי הם מנסים לרסות אותנו. אני מוכרח להגן על רוב הנכים שאנחנו מטפלים בהם, שהם אינם כאלה והם מקבלים קיצבה כפי שמגיע להם. מדובר על נכים שחזרו לעבודה ולא הודיע לנו על כך.

הינ"ר ש. ארבל:

אז תקבעו כאן מה שקבוע בחוק של נפגעי תאונות עבודה.

פ. בנטין:

שם בפירוש נקבע שלנו מותר לדרוש בדיקה מחדש לפני תום 6 חודשים, ולנכה רק בהסכמה שלנו.

י. ערד:

אני מסכים שהסרת ההגבלה של תום 6 חודשים תהיה בשני המעייפים, אם ייקבע שאדם שהביא אישור בכתב שהוא חזר לעבודה, אפשר יהיה להפסיק לו את הקיצבה.

י. אליאסוף:

זאת אומרת שגם לפני שעברו 6 חודשים, אם נוצרו עובדות חדשות, רשאי המוסד לדרוש בדיקה מחדש בהסכמת הנכה.

הינ"ר ש. ארבל:

לזה אני מוכנה.

החלטת: בניסוח סעיף 38 יילקח בחשבון שאם המוסד ידרוש בדיקה מחדש לפני תום 6 חודשים צריכה להיות הסכמה של הנכה.

י. אליאסוף:

אנחנו נבדוק את הניסוח, ייתכן שנעשה כאן סעיף קטן ב'.

39 - תחולת דרגת נכות מחדש40 - בדיקה מחדש כתוצאה מהתגלות עובדות חדשותי. אליאסוף:

בסעיף 40 אני מציע למחוק את המלה "חדשות", כי לא מדובר על הוצרות עובדות חדשות, אלא אם נתגלו עובדות שהיו קיימות, אלא שלא הובאו לידיעת הוועדה. אם נתגלו עובדות כאלה רשאית הוועדה לדון בהן מחדש ולתת להן תוקף רטרואקטיבי.

ל. דיציאן:

אני מתנגד לרטרואקטיביות.

הינ"ר ש. ארבל:

אם תקבע רטרואקטיביות אני וורשת שגם פה זה יהיה בשני הכיוונים, גם למוסד וגם לנכה.

ל. דיציאון: אם כעבור שנתיים התגלו עובדות שלא היו ידועות לוועדה אי-אפשר לקבוע רטרואקטיביות בלי הגבלת זמן. לגבי הנכה אני מוכן לרטרואקטיביות אם תקבע תקופת זמן מסוימת. לגבי המוסד צריך לבטל את הרטרואקטיביות, כי אם התגלו עובדות שהוא לא ידע עליהן זה במידה מסוימת באשמתו.

מ. בוטיין: זה לא כך, יכול להיות מקרה שבזמן הבדיקה הרפואית הנכה מסתיר עובדה מהותית, והיא מתגלה כעבור שנתיים, ועובדה זו השפיעה על קביעת הקיצבה, האם צריך לתת לו פרס?

היו"ר ש. ארבלי: אבל מה תעשה אם הנכה בינתיים "אכל" את הכסף?

י. ערד: אני שמח שהיו"ר נתנה לי הזדמנות בהערתה להעיר על פעולות המוסד לגבי הגשת תביעות על-ידי אנשים.

אנחנו קבענו לנו במוסד מדיניות, למרות שזה לא מופיע בשום חקיקה, ואף אחד לא לחץ עלינו לעשות זאת, קבענו מדיניות חדשה לגבי הנושא של קיצוזים וניכויים. יכול להיות מקרה של נוכל שמצליח להוציא מהביטוח הלאומי קיצבה שלא מגיעה לא, ובאותה מידה הוא גם מסתיר הכנסות משלטונות מס-הכנסה. אם שלטונות מס-ההכנסה יתפסו אותו הוא יצטרך להחזיר את כל הכסף ובתוספת קנס. אנחנו במדיניות שלנו של הקיצוזים מבדילים בין אנשים שחייבים חובות גדולים, אם זה היה בלא יודעין, והם היום חזקים, ובין אנשים שעשו דבר זה ביוזעין, אבל הם היום חלשים, ויש להם חובות גדולים. לאדם חסר אמצעים מגיעה הטבה סוציאלית. אם נגלה שהאיש חייב לנו חוב גדול שיקח 20 שנה לגבות אותו, אנחנו בכל מקרה משאירים לו לפחות 90% מהקיצבה, ומקזזים על חשבון החוב רק 10%, אם גם האדם בסופו של דבר לא יחזיר את כל החוב. אנחנו בכל מקרה משאירים לו מינימום סביר למחייה. אנחנו חרדים לאנשים שהם באמת במצוקה. אבל אדם שחייב לנו כספים וקתברר שמצבו חזק אנחנו נתבע אותו לדין.

היו"ר ש. ארבלי: אם היתה רמאות והיתה עבירה פלילית תתבע אותו לדין. אבל אדם חלש שבינתיים "אכל" את הכסף אי-אפשר לקבוע לגביו רטרואקטיביות.

י. ערד: אני מציע לקבוע רטרואקטיביות של שנתיים במקרה שאדם רימה את המוסד.

ל. דיציאון: אם מתברר שיש תביעה פלילית איני מתנגד לרטרואקטיביות, אבל כל תביעה צריכה להיות מוגדרת בתוך תקופה של 12 חודש. אני מציע לקבוע תקופה לרטרואקטיביות.

י. ערד: בחוק הביטוח הלאומי נקבעה רק שנה אחת של רטרואקטיביות למי שאחד להגיש תביעה. אנו תמיד נותנים מינימום של שנתיים רטרואקטיביות.

מ. בוטיין: כפי שנאמר כאן בחוק הביטוח הלאומי מדובר על רטרואקטיביות של שנה. אפשר לקבוע כאן שזה לא יהיה יותר מ-24 חודש.

היו"ר ש. ארבלי: אבל אני דורשת הזכות הזאת של רטרואקטיביות לשני הצדדים. מה במקרה שנכה שכח להביא עובדות בזמן הבדיקה הרפואית.

י. ערד: מה פירוש שכח? ואם הוא שכח לספר שהוא עובד? יש נכים שנדרשים לבוא לבדיקה מחדש והם בכלל אינם מופיעים בפני הוועדה. לכן הוועדה קבעה בצדק

י. ערד:

בתקנות שבמקרה כזה היא רשאית לדרון בדרגת הנכות של גכה שלא הופיע בפניה שלא בנוכחותו, בעיקר כשהיא קובעת דרגת נכות מכסימלית. אבל אם לא נראה לוועדה שמגיעה דרגת נכות מכסימלית היא חייבת לבדוק את הנכה מחדש. יכול להיות מקרה שאדם הודיע כי הוא מאושפז ועל סמך זה הוועדה קבעה לו אחוז נכות כדי לא להטריד אותו, ואחר כך מתברר שהוא חזר לעבודה ולא היה מאושפז כלל, מוכרחה להיות אפשרות לקרוא אותו לבדיקה מחדש.

היו"ר ש. ארבל:

אני מוכנה להציע 6 חדשים. אנחנו נתנו למוסד זכות בסעיף הקודם לתבוע בדיקה מחדש לפני תום 6 חדשים, ואם נתגלו עובדות שלא היו ידועות, בהסכמת הנכה. אם יתברר שהנכה לא דיבר אמת ולא המציא את כל הנתונים, אבל המוסד לא ניצל את זכותו לדרוש בדיקה מחדש, אי-אפשר לבוא בטענות לנכה, שבינתיים ניצל את הכסף שקיבל. אם היתה רמאות צריך לתבוע למשפט.

מ. בוטינ:

כאן הכוונה לא לנכות קיצבה כל זמן שהנכה מקבל קיצבת נכות לפי החלטה של הוועדה. כדי לדרוש חזרה כסף שהנכה קיבל שלא כדין צריכה להיות החלטה חדשה של ועדת הנכות, לאור גילוי עובדות שלא היו ידועות. הוועדה צריכה לקבוע שיש קשר סיבתי בין הקביעה שלה ובין העובדות שהובאו. ברגע שהוועדה קבעה דרגת נכות על סמך ידיעה לא נכונה אין הצדקה להשאיר בידי אדם כספים שהוא קיבל עקב זה מהמוסד. איננו מוכנים לתת כאן הגנה לאדם שמרמה, ולקבוע רטרואקטיביות רק של 6 חדשים כהצעת היו"ר. מה גם שבתביעות אל המוסד אנחנו קבענו מדיניות של רטרואקטיביות של שנתיים, למרות שהחוק קובע רק שנה אחת.

היו"ר ש. ארבל:

יש לך אפשרות במשך ששה חדשים להשתמש בזכות שניתנה לך.

י. ערד:

בנייה שאחרי התקופה הזאת קיבלנו הודעה משלטונות מס-הכנסה שהם הגיעו להסכם לשומה של 50,000 ל"י עם נכה שקיבל קיצבה. אם יתברר לנו שהיתה לו הכנסה כזאת אסור לנו לנגוע בו? כאן איננו מגינים על אנשים עניים וחלשים, אלא באנשים שהטעו אותנו ביודעין וקיבלו מהמוסד לביטוח לאומי כספים שאינם מגיעים להם. למה להגביל אותנו בזמן? זה מהאינטרס של הציבור שאנשים כאלה יהזירו כספים שקיבלו מקופה ציבורית שהם הטעו אותה. אפשר להציע כאן לקבוע שנה קודם, כפי שזה קבוע בחוק, אבל לא פחות מזה. למס-הכנסה הוא יצטרך להחזיר כספים של כל השנים.

י. אליאסוף:

הוק הביטוח הלאומי קובע שאדם שזכאי לקבל קיצבה מהמוסד לביטוח לאומי חייב להגיש אותה תוך שנה. אם הוא לא הגיש, איבד את זכותו לתביעה. הסעיף קובע שהמוסד רשאי לתת גם אחרי שנה. מר ערד אמר כאן שהם נותנים גם אם מגישים תוך שנתיים. אני מציע לאזן זאת כאן באותו כיוון, ואני מציע גם כאן לקבוע מה שכתוב בחוק, שנה אחת.

ל. דיצימן:

אני מציע לקבוע כאן לפי מה שכתוב בסעיף 128 שנה אחת רטרואקטיביות, כפי שהיא קיימת לגבי תביעות מהמוסד.

היו"ר ש. ארבל:

אני מוכנה לקבל את השיקולים של חה"כ דיצימן ולקבוע שנה אחת, כפי שכתוב בחוק, אבל לא שנתיים.

י. ערו: אז אנחנו גם בסעיף 128 ניתן רק שנה אחת ולא שנתיים. אם המדיניות של המוסד היא בכל מקרה לתת שנתיים, למה לא לקבוע תקופה כזאת גם בסעיף שלפנינו? אינני יודע למה צריך להגן על אנשים שמטעים את המוסד לביטוח לאומי.

מ. בוטי: אני מציע כפתרון למחוק את הסיפא של סעיף 40 מהמלה: "מצאה ועדת הנכות וכו'" עד סוף הסעיף, ועל ידי כך לא להשאיר אפשרות של החלת הסעיף אחרנית.

ל. דיציא: אם אדם העלים עובדות בית-הדין לענייני עבודה לתן לכם אפשרות לגבות אחורה.

מ. בוטי: יש לזכור שכאן יש הבדל בין עובדות שנוצרו לבין עובדות שנתגלו.

י. אליאס: מה שייקבע בסעיף 40, שאם התגלו עובדות שהיו קיימות ולא היו ידועות מותר להביא לבדיקה מחדש גם לפני 6 חדשים. ובמחיקת הסיפא לא תהיה אפשרות להחיל את הסעיף אחורה.

ה. ח. ל. ט. ה.: בסעיף 40 למחוק את המלה "חדשות" ולמחוק את הסיפא של הסעיף מהמלים: "מצאה ועדת הנכות - ועד לסוף".

41 - בדיקה מחדש של מי שתביעתו נדחתה

י. אליאס: במקום "תקנות אלו" צריך להיות כתוב: "סימן זה. הרעיון הוא שאם תביעה של נכה נדחתה והוא לא קיבל כלום, יוכל לפנות מחדש בתום 6 חדשים.

מאחר שהתקבול נכנסות לתוקף ביום פרסומן, אין צורך לקבוע תאריך לכניסת תוקפן. סעיף 2 קובע את שינוי המספור.

י. ערו: בהזדמנות זו כדאי להעיר שלגבי נכים חדשים המבחנים האלה לא חלים על קיצבת יחיד, אלא אם יש תביעה לקיצבה ליותר מאדם אחד.

תקנות הביטוח האומי (ביטוח נכות) (קביעת דרגת נכות) תשל"ז-1976
 בכפוף לתיקונים שנתקבלו - א ו ש ר ו

2. חוק פיצויי פיטורים (תיקון מס' 8) תשל"ז - 1976

היו"ר ש. ארבל: הצעת חוק זו של חה"כ שחל עברה קריאה מוקדמת במליאה, ובקריאה ראשונה בוועדה שמענו את נציג ההסתדרות הכללית מר נתנזון. מאחר שנציגי ההסתדרות הפקידים לא יכלו לבוא לאותה ישיבה, הם ביקשו שנזמין אותם כאשר נשוב לדון בהצעת חוק זו. בינתיים קיבלתי מכתב ממר נתנזון בו הוא קובע שההסתדרות הביעה הסכמה להצעות החוק פיצויי פיטורים מס' 6 שלי, ומס' 7 של חה"כ זכין ושלי, אבל הם קיבלו מכתב מהסתדרות הפקידים אשר מתנגדת להצעת החוק פיצויי פיטורים מס' 8 של חה"כ שחל. (קוראה את המכתב).

מ. קרוב: לפני שבניא את תגובתו להצעת החוק של חה"כ שחל, אני מבקש להפנות את שימת לב חברי הוועדה לבעיות שעומדות בפני הסדרות הפקידים לגבי הפקידים ברשויות המקומיות.

מ. קרוב:

יש לציין שהתסיסה בקרב עובדי הרשויות המקומיות אינה פחותה מהתסיסה שבקרב עובדי המדינה. השוני הוא שעל התסיסה בקרב עובדי המדינה אנחנו קוראים ושומעים בכלי התקשורת, ומרגישים אותה בעבודה על-ידי הסנקציות, השביתות וכו'. בו בזמן הצלחנו עד עכשיו לבלום את התסיסה בין עובדי הרשויות המקומיות לפני שהיא הגיעה לשלב של סכסוך עבודה.

במשך החדשים מאז הוחלט על הקפאת הסכמי העבודה וכל הכרוך בזה, מצפים עובדי הרשויות המקומיות לראות איזו ברכה תצמי להם מהעניין של מסלולי קידום ועידכון התוספות, שעכשיו מטפלים בהם במרכז השלטון המקומי.

מהקריאה הראשונה של ההסכמים התברר לעובדים - אנחנו ידענו זאת קודם - שהישועה שלה הם ציפו בעקבות שני דברים אלה לא באה. במסלולי הקידום לא נותנים תוספת לכלל העובדים, שציפו לה, אלא אך ורק אלה שהיו במשך 2-3 שנים בשיא הדרגה פתחו לגביהם דרגה נוספת בסולם הדרגות, ורק עובדים אלה יקבלו דרגה נוספת. זה חל על 10%, ו-90% מהעובדים בשלב זה לא יקבלו כלום. נקבעה תוספת דרגה של 32 נקודות, בתנאי שאדם היה בדרגה של 30 נקודות לפחות 2-3 שנים.

המצב יותר חמור בסעיף של עדכון התוספות. ברשויות המקומיות נתנו תוספות לעובדי הכפיים: אוספי אשפה, נהגים וכדומה. בהתאם להסכם זה נקבע שהתוספות שלא עודכנו בשנים 1974/72 יועלו ב-147.3%. מי שקיבל תוספת של 80 ל"י יקבל עכשיו - 200 ל"י; ומי שהיתה לו תוספת של 280 ל"י יקבל - 700 ל"י בעדכון התוספות. אבל רוב עובדי הכפיים שיש להם אפס תוספת לא יקבלו שום תוספת.

ישנם ועדי עובדים שהבינו שכאן תהיה תסיסה חמורה בין העובדים שלא קיבלו תוספת, והם תחילו לדרוש 10% תוספת לכל עובדי הכפיים שלא קיבלו תוספות.

אני מספר את כל הדברים האלה כרגע להתנגדותנו להצעת החוק של חה"כ שחל. אנחנו עומדים עכשיו לפני שביתות במרבית הרשויות המקומיות. בתורה הוזעקנו לישיבה בהשתתפות ראש העיר, כי ועד העובדים שם יודע שהסתדרות הפקידים לא תאשר להם לצאת לשביתה. הם ערכו מגבית חרום של העובדים והצליחו לאסוף סכום של רבע מליון ל"י לקרן שביתה עצמאית, ואנחנו חוששים שעובדי רוב הרשויות המקומיות יאמצו להם שיטה זו, ואנחנו עלולים לאבד את השליטה שיש לנו שם בינתיים. אנחנו ההסתדרות היחידה שהצליחה למנוע שיבושים וסכסוכי עבודה כי הצלחנו להשתלט על העובדים. אנחנו חוששים שכל רוח מצויה עלולה לחולל סערה בקרב ועדי העובדים ברשויות המקומיות.

בדיונים שבערכו במוסדות החטיבה בהצעת החוק של חה"כ שחל הביעו המשתתפים את התנגדותם. לסרוגין הוצע שאותו חוק שיחול על ראש העיר וסגניו, שלאחר שייבחרו, שיישמר להם מקום העבודה הקודם או שיקבלו פיצויי פיטורים, כפי שהציע חה"כ שחל, יחול גם במקרה של מיכרז למהנדס עיר וכדומה. באותה מידה שהעירייה זקוקה לראש עיר טוב היא זקוקה גם למהנדס טוב, למנהל גנים טוב וכדומה.

ל. דיציאן: מה שאתה מציע זה אבסורד, למי הכוונה?

מ. קרוב: אם העירייה הוציאה מיכרז למהנדס ראשי והיא מעוניינת באיש שזכה במיכרז, צריך גם לו להבטיח שתישמר לו הזכות לחזור למקום עבודתו הקודם, עם סיום תפקידו בעירייה, או שיקבל פיצויי פיטורים, כפי שמוצע לגבי ראש העיר וסגניו.

י. כהן: אתה מבקש שאותה פריבילגיה שתנתן לנבחר תנתן גם לכל עובד נדרש.

היו"ר ש. ארבל: בכל-זאת יש הבדל בין ראש עיר לבין מהנדס. ראש העיר נבחר והמהנדס אינו חייב לעמוד למיכרז אם הוא חושב שלא יוכל לשוב למקום עבודתו הקודם. הייתי מבינה לו דרשו זאת לגבי העובדים הקיימים.

י. כהן: הם מוכנים לוותר על תביעה זו לגבי עובדים נדרשים אם יוותרו על כך לגבי נבחרים.

מ. קרוב: מאז שהנושא הזה נדון בחטיבה קיבלנו תגובות מוועדי עובדים, שבשום אופן אינם מקבלים זאת רק לגבי נבחרים, אלא כל עובד חדש שיתקבל לרשות מקומית, אפילו פועל בקיון, יחול עליו חוק זה. ברור שזו לא היתה כוונת המציע, וזו גם לא העמדה שלנו.

איננו רוצים להכנס לגופו של ענין אם רצוי לקבל חוק כזה או לא, אבל לאור המצב העדין ברשויות המקומיות, אנחנו מציעים שהצעת חוק זו תוסר בינתיים מסדר היום ולא תובא לקריאה שניה ושלישית לעת עתה. אם לא, ואם הצעת חוק זו תתקבל תהיינה צרות כאלה שהסתדרות הפקידים לא תוכל להתגבר עליהן.

נכון שאין קשר, וכפי שהיו"ר אמרה, לא מדובר על עובדים קיימים, אבל הם עלולים להתפס לדבר זה, כי הם נמצאים במצוקה וידרשו שיתנו גם להם דברים שנותנים לנבחרים, אחרת יכריזו שביתות.

י. כהן: מדובר רק על ראש העיר וסגניו, כי רק הם רשאים לקבל שכר.

היו"ר ש. ארבל: מדוע מרכז השלטון המקומי אינו ער לזה? הם השתתפו בדיון ותמכו בחוק.

מ. קרוב: אני בטוח שלו נציגי מרכז השלטון המקומי היו באים בדברים אחרים, הם היו משתכנעים לדרוש לא להביא את הצעת החוק לעת עתה. אני מציע להעביר להם את דברינו ואת התנגדותנו.

היו"ר ש. ארבל: אתם לא צריכים אותנו בשביל זה, יש לכם קשר ישיר אתם.

מ. קרוב: אנחנו עומדים לפני מצב של אי-שקט ברשויות המקומיות וכל דבר כזה עלול להזיק לנו.

גב' טובה צוקר: מר קרוב הציג את הבעיה מהאספקט של הרשויות המקומיות, אני מדברת כחברת הסתדרות הפקידים ומחלקה לאיגוד מקצועי וכל הכרוך בזה. זכורה לי ישיבה של המחלקה לאיגוד מקצועי לפני מספר שבועות שבה התעוררה בעיית השכר של ראשי הרשויות המקומיות וסגניהם. היה שם רוגז בלתי-רגיל. ודאי קראתם על כך בעתונות.

נוסף לזה נשלח מכתב למר משל ולראש הממשלה רבין בקשר לנושא כולו של נבחרים הציבור, שבקבלם תפקיד ציבורי הם צריכים להתחשב במוסר העבודה וביחסי העבודה הקיימים היום במדינה, ולא לדאוג לעצמם להוציא כמה שאפשר יותר. באיזה שהוא מקום צריכה להיות מוטיבציה ציבורית, שהוא דבר לא פחות חשוב. כל אדם מאיזו מפלגה שלא יהיה צריך להביא תחשבות את הסיכונים הכרוכים בקבלת תפקיד ציבורי, בין אם יוכל להמשיך בו או לא יוכל להמשיך בו.

גב' טובה צוקר:

אנחנו לא נוכל לעמוד בפני התסיסה שתתעורר בין ועדי העובדים בענין זה. נעמוד בפני מצב שמעבידים יחתמו על חוזי העבודה מיוחדים כדי לקבל אנשים טובים לעבודה, והם יקבלו תנאים כאלה שלא יהיה איכפת להם אם לא יקבלו פיצויי פיטורים בעוזבם את מקום העבודה כדי לעבור לתפקיד אחר.

אנחנו מצפים מעובדי הציבור שהם יהיו משכמם ומעלה, כי קיימות קבוצות לחץ שאי-אפשר להתעלם מהן. אני מצפה מבחרי הציבור להיות לדוגמה בתנאי השכר. האם להצעת חה"כ שחל לא תהיה השלכה גם לגבי חברי הכנסת? מבחינה ציבורית האחד קשור בשני.

מבחינת המצב ביחסי עבודה איננו חושבים שזה הזמן המתאים להביא הצעת חוק כזאת. זו הגנה בהחלט לגיטימית על עובד, אבל מבחינת העיתוי, עם כל הבעיות שיש עכשיו עם העובדים הייחודיים ולא-ייחודיים, איננו חושבים שעכשיו הזמן המתאים.

אנחנו פונים אליכם מטעם הסתדרות הפקידים שלא להעמיד אותנו במצב קשה עם קבוצות הלחץ השונות. אנחנו רואים שהסתדרות עובדי תמדינה איבדה כל שליטה לגבי מה שנעשה בשירות המדינה, ואנחנו חוששים שלא תהיה אפשרות לעצור את גלגלי התסיסה.

י. כהן: כל אדם נאבק על קבלת עמדה של נבחר ציבור, כמו ראש עיר או סגנו, שרשאים לקבל שכר מהעירייה. כל אחד רואה בזה התקדמות מסויימת. אנחנו מבטיחים גם לחברי הכנסת שנבחרו על-ידי הציבור, כי במידה שלא ייבחרו עוד פעם - ובמציאות שלנו זה יכול לקרות שחבר כנסת לא ייבחר שוב כעבור 4 שנים - יקבלו פיצויים מעבר למה שמקבל עובד אחר, וגם תנאי פנסיה אחרים.

לכן לדעתי אין מקום לחוק זה, ואני אישית

מתנגד לו בכל תוקף.

היו"ר ש. ארבל: עלינו לזכור את המצב העובדתי. הצעת החוק עברה את הקריאה המוקדמת במליאת הכנסת והועברה לוועדה זו לקריאה ראשונה. את הוויכוח נקיים בינינו, אני מבקשת עכשיו רק להעיר הערות או לשאול שאלות לגבי הדברים ששמענו.

ל. דיציאן: בקשר להשוואה לעובדים אחרים - לא מדובר פה רק על עובדי רשויות מקומיות, אלא על כל עובד שמציג את מועמדותו לבחירה ישירה לתפקיד של ראש רשות מקומית. הסגנים אינם נבחרים על-ידי הציבור, אלא על-ידי מועצת הרשות המקומית. אם אדם נבחר לסגן הוא רוצה שמקום העבודה יהיה שמור לו, או שיקבל פיצויי פיטורים. ברור שאדם שנבחר אינו יכול להמשיך במקצועו, כי זה בניגוד לחוק, מאחר שהוא מקבל שכר בתפקידו כנבחר. אבל בינתיים עליו לעזוב מקום עבודה אחרי 25-20 שנה, שאין בו קרן פנסיה ואין קופת תגמולין - ויש הרבה מאד מקומות עבודה כאלה בארץ - האם עליו לוותר על זכויותיו הסוציאליות? למה המקרים הבודדים האלה, שבכל המדינה יכולים לחול אולי על 200 או 300 איש, צריכים לחול על כל עובדי השירותים? עובד שמחליף את מקום עבודתו מרצונו הטוב, אם המפעל רוצה הוא יתן לו פיצויי פיטורים. יש הבדל עצום בין אדם שנבחר בבחירות ישירות ובין אדם שנבחר על-ידי מיכרז שהוא ניגש בו.

גב' טובה צוקר: יש פתרון גם לגבי נבחרים, שמקום העבודה יעביר את זכויותיו, כדי להקנות לו רצף של זכויות.

היו"ר ש. ארבל: לא מדובר רק על עובדי מדינה ועובדי מוסדות ציבוריים, אלא גם על מקומות עבודה פרטיים, שבהם אי-אפשר להעביר זכויות.

ל. דיציאן: לא בכל מקום יכול המעסיק לשמור את מקום העבודה למי שנבחר לתפקיד ציבורי, כי הוא צריך לקחת עובד אחר במקומו. למה שהעובד יפסיד זכויות שהוא צבר לו במשך 20 שנות עבודה? אפילו מס-הכנסה מכיר בניכויי פיצויי פיטורים כאלה למעביד.

מ. קרוב: איננו נכנסים לזיכוח אם הצעת החוק טובה או לא, גם אם זה יצמצם למספר קטן של אנשים. ראש עיר שנבחר על-ידי רשימה גדולה תמיד מובטחים לו כל הדברים האלה. במצב יחסי העבודה היום זה יגרום לתסיסה, ולכן הדגשנו בדברינו את תיאור המצב. עוד לפני שהדגשנו בתסיסה אמרנו שאנחנו נצמצם את הדרישה שלנו על-ידי כך, שלעובדי ציבור יובטח אותו דבר. יכול להיות שגם מהנדס העיר עזב מקום עבודה פרטי.

היו"ר ש. ארבל: הוא ניגש למיכרז מרצונו, אינו חייב לעזוב את מקום עבודתו.

י. כהן: יש הבדל, העירייה רוצה באיש הזה כמהנדס ראשי; לא תמיד נבחר ראש עיר שהאנשים רוצים בו.

היו"ר ש. ארבל: לדעתי לא כל כך קל למצוא עכשיו אנשים טובים שיציגו את מועמדותם לתפקידים ציבוריים.

גב' טובה צוקר: המדובר על הזכות לשמור מקום עבודה, אנחנו תומכים בחלק הזה, אבל לא בתשלום פיצויי פיטורים.

היו"ר ש. ארבל: אני מבינה את טענתכם שבשל התסיסה ויחסי העבודה המתוחים אתם מבקשים לדחות את הגשת הצעת החוק. אנחנו צריכים לשקול זאת. אבל איננו מקבלת את הנימוק שצריך להחיל זאת על כל עובדי המשק. בחוק פיצויי פיטורים נקבע שמי שיעזוב מקום עבודה יקבל פיצויי פיטורים.

ל. דיציאן: רק אחרי 10 או 15 שנה. זה בכלל בהסכמים הקיבוציים.

היו"ר ש. ארבל: לגבי עובדי המדינה יש הסכם הדדי, כי אם עובד מדינה עובר למוסד ציבורי אחר אפשר להעביר את הזכויות, והוא הדין במקרה הפוך. אבל לא מדובר לגבי מקומות עבודה פרטיים. כאן אין הסכם של שמירת הזכויות.

המגמה של חה"כ שחל היתה למשוך כוחות טובים ועל רמה גבוהה יותר לתפקידים של ראשי רשויות מקומיות בכל המקומות. עובדה היא שהכוחות הטובים הולכים לכיוון אחר ולא לעסקנות ציבורית. אם המעביד אינו רוצה לשמור את מקום העבודה למי שנבחר לתפקיד ציבורי, ישלם לו פיצויי פיטורים. אנחנו יודעים מה קרה בקריית-גת, כאשר הורידו את ראש העיר באמצע הקדנציה, מה הוא יעשה? המפלגה לא תדאג לו לקיום. כאשר מוציאים אדם ממקום עבודה יש אחריות ציבורית מסוימת כלפי האיש שנבחר. צריך להבטיח לו את הזכויות על פי החוק.

גב' טובה צוקר: אז למה זה חל רק על רשויות מקומיות, למה לא על חברי כנסת וכל תפקיד ציבורי?

ל. דיציאן: בדיון במליאת הכנסת הועלו הצעות כאלה.

היו"ר ש. ארבל: עוד לא נכנסו לדיון על הרחבת החוק הזה גם לגבי נבחרים אחרים. בינתיים אתם מבקשים בשלב זה לא להביא את הצעת החוק כפי שהיא. נצטרך לחכות עד לשובו של ח"כ שחל מחוץ-לארץ. רבים מחברי הכנסת אינם יכולים לשוב למקום עבודתם הקודם אם אינם נבחרים לכנסת. ההסתדרות לא הציעה להרחיב את תחולת הצעת החוק הזאת.

י. כהן: הם לא מסכנים. הם מקבלים פנסיה כפולה ויותר מכל עובד אחר. בזמן הפרישה מפצים אותם גם בפיצויים ולא רק בפנסיה.

ל. דיציאן: יש עובדים במשק שמקבלים 200% או 300% פיצויים. מה שאין כן לגבי חברי הכנסת.

היו"ר ש. ארבל: איננו דנים עכשיו על חברי הכנסת.

י. כהן: אותו דבר צריך לחול על ראש העיר וסגניו.

מ. קרוג: אנחנו בעד זה שכל הנבחרים יקבלו זאת, אבל השאלה היא מבחינת העיתוי המתאים.

היו"ר ש. ארבל: אנחנו נדון בפנייה שלכם. כמה זמן דרוש לכם כדי לצאת מהסבך עם עובדי הרשויות המקומיות?

מ. קרוג: לפחות עד לאחר הבחירות הקרובות.

היו"ר ש. ארבל: אנחנו נביא את הדברים לידיעתו של ח"כ שחל; אם הוא ירצה להסיר את הצעת החוק, זו זכותו. הכנסת הספיקה אותנו לדון בקריאה ראשונה של הצעת החוק, ונקח בחשבון את הערות חברי הכנסת במליאה, והפנייה שלכם לדחייה.

י. כהן: אני מטתיג מהצעת חוק זו.

3. חוק פיצויי פיטורים (תיקון מס' 6) תשל"ז - 1976

ל. דיציאן: כאן יש הצעה של השוואת הגבר לאשה.

י. אליאסוף: בקריאה הראשונה לא היתה שום הסתייגות להצעת חוק זו, פרט לדברי ח"כ גרוס במליאה.

היו"ר ש. ארבל: הוא לא הגיש שום הסתייגות בכתב.

חוק פיצויי פיטורים (תיקון מס' 6) תשל"ז - 1976 סעיף 1 ו-2 - אושר

4. חוק פיצויי פיטורים (תיקון מס' 7) תשל"ז - 1976

י. אליאסוף: גם כאן לא היתה שום הסתייגות במליאה.

ל. דיציאן: בזמן הדיון עלתה השאלה של הצעת החוק של משרד הבטחון בקשר לחיילים משוחררים. היו הסתייגויות של משרד הבטחון בענין זה שלא קיבלנו בקריאה המוקדמת.
14/.

י. אליאסוף:
 הועלתה שאלת היחס שבין חוק זה לבין חוק
 החיילים המשוחררים, החזרה לעבודה, שנמצאת
 בדיון בוועדה. דובר על כך שאין לזה קשר כאן, אבל אם יוחלט בחוק
 החיילים המשוחררים בענין פיצויי פטורים, יצטרכו לקבוע תיקון
 עקיף ולהתייחס לזה גם פה.

י. כפלני:
 אפשר לעשות זאת בתור תיקון עקיף, ואם יהיה
 צורך בתייחס לזה גם שם.

חוק פיצויי פטורים (תיקון מס' 7), תשל"ז - 1976 - א. ש. ר.

היו"ר ש. ארבל: החוקים יובאו לקריאה שניה ושלישית.

הישיבה נבעלה בשעה 15.30